

**PROJEKTOVANJE
INTEGRISANIH KOLA SA
MEŠOVITIM SIGNALIMA**

5

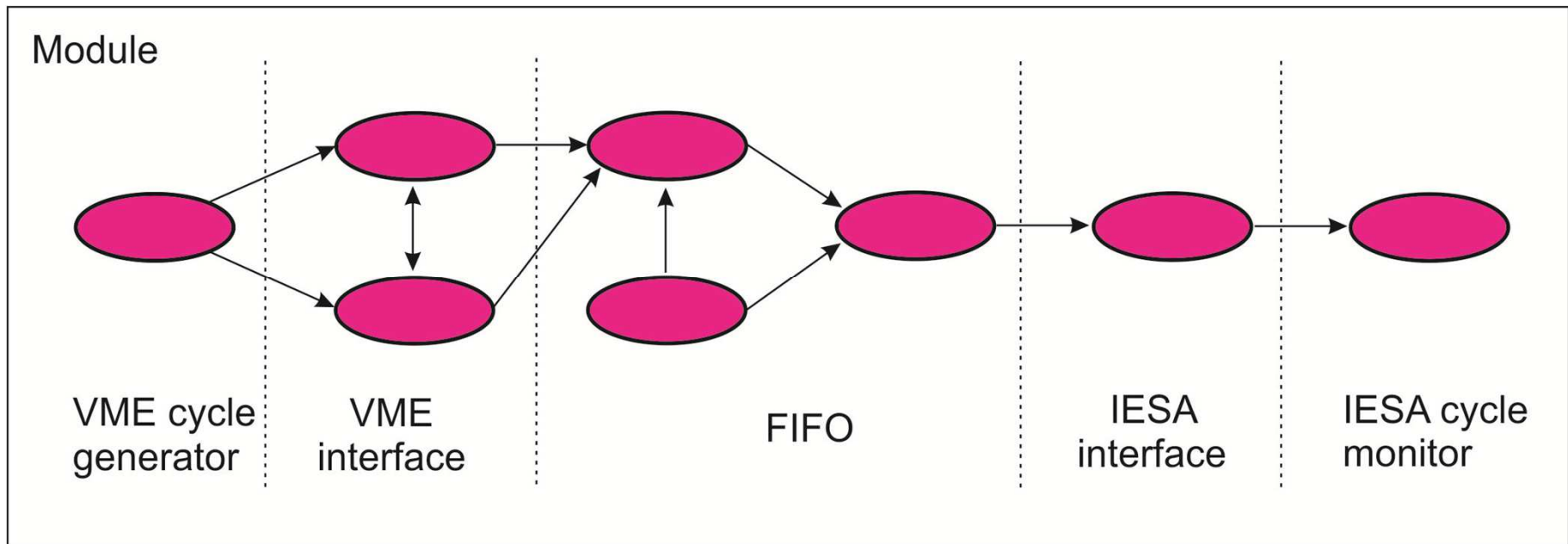
Zašto je Verilog dobar?

- Sličan je programskim jezicima
  - koristi sekvencijalne iskaze
- Šta je potrebno još naučiti:
  - Hijerarhijska dekompozicija
  - Povezanost - connectivity

Instanciranje

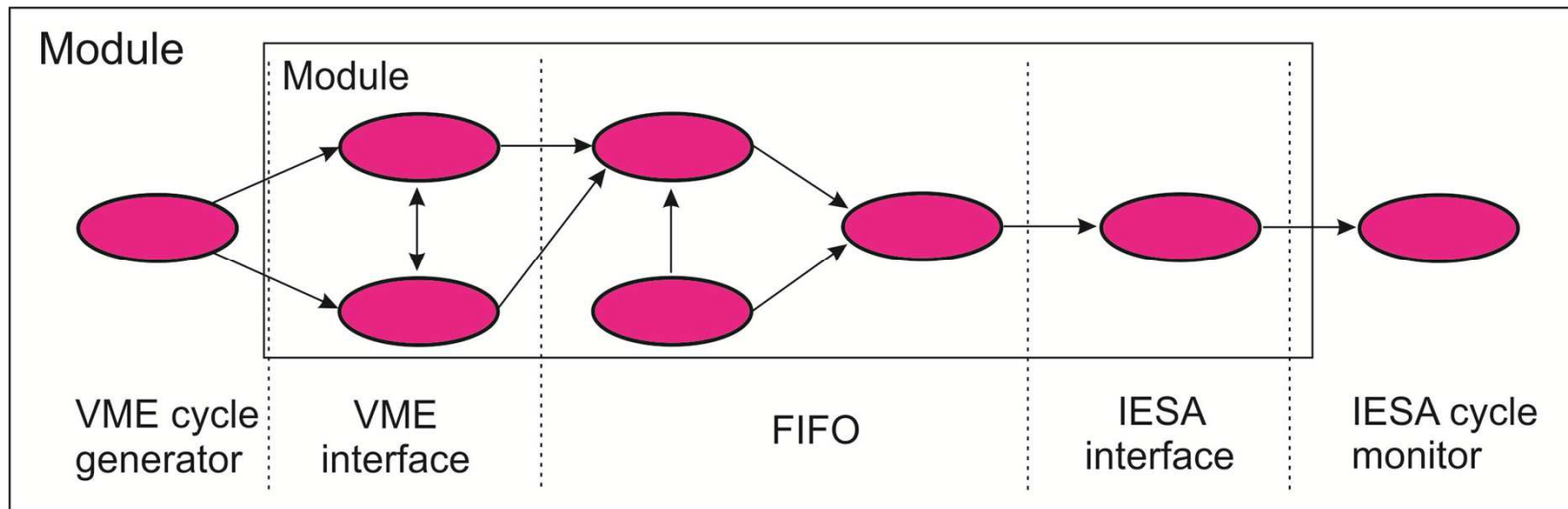
Hijerarhijska dekompozicija

- Flat dizajni mogu biti glomazni

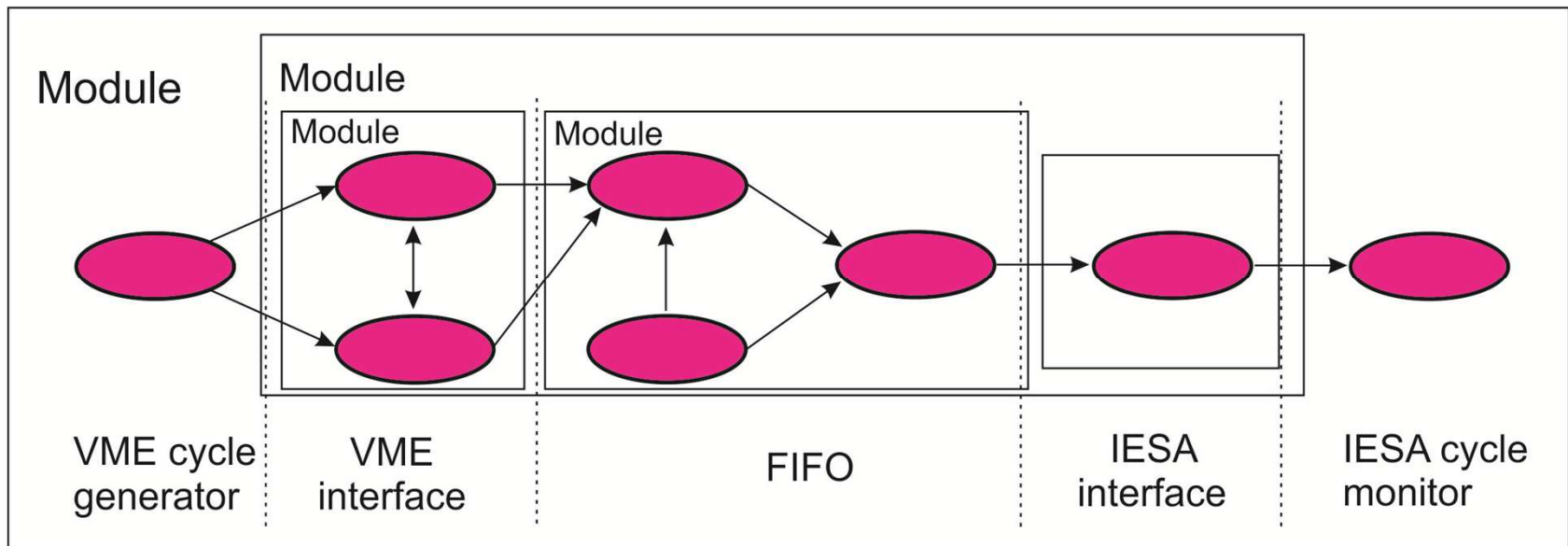
Hijerarhijska dekompozicija

- Dizajni mogu biti razloženi na podmodule

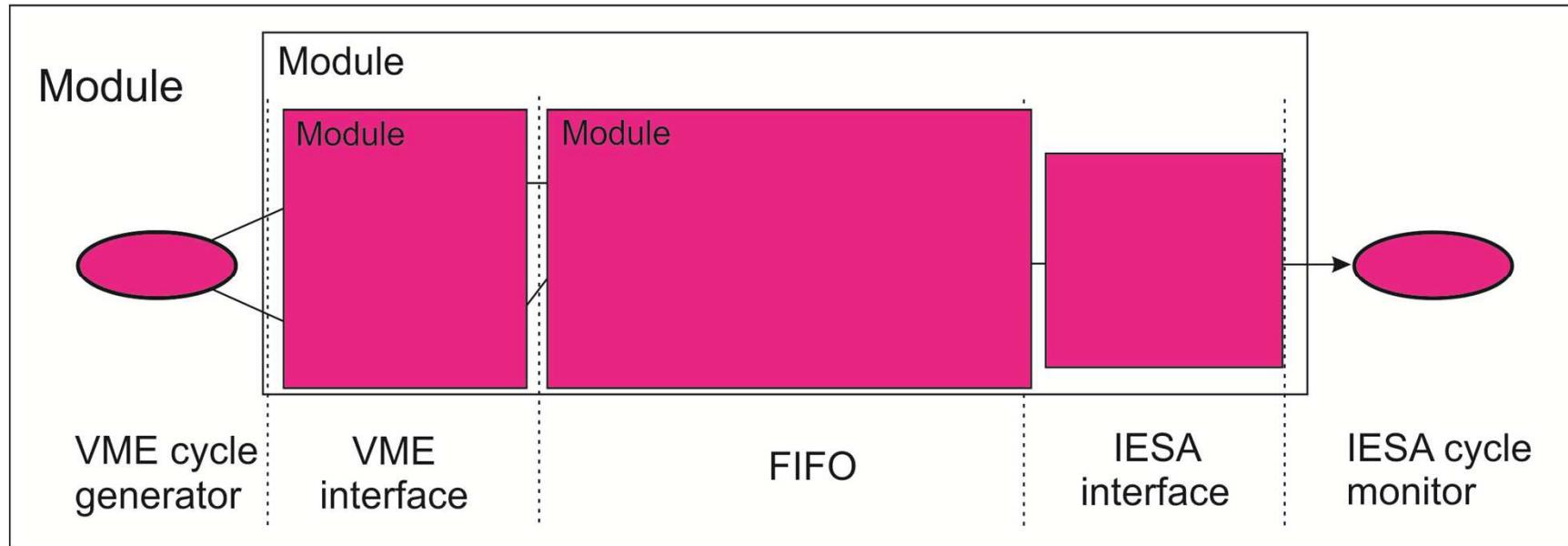
Hijerarhijska dekompozicija

- Podmoduli takođe mogu sadržati podmodule

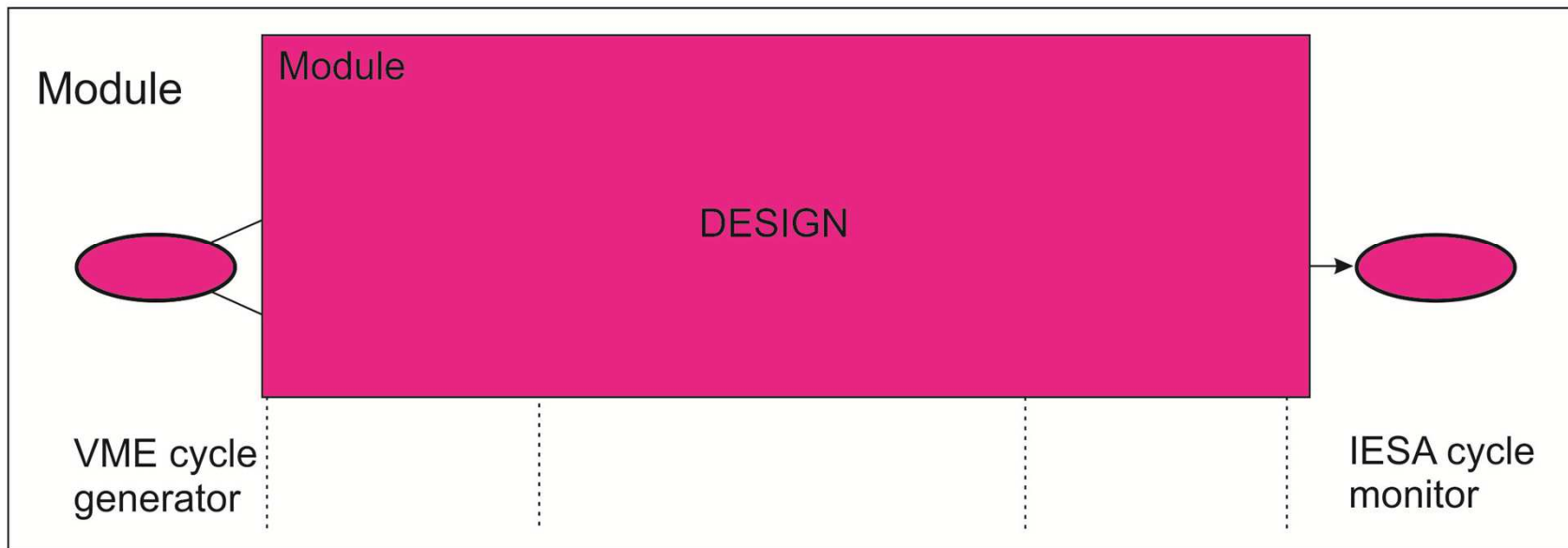
Hijerarhijska dekompozicija

- Moduli postaju crne kutije

Hijerarhijska dekompozicija

- Moduli postaju crne kutije

Pinovi modula

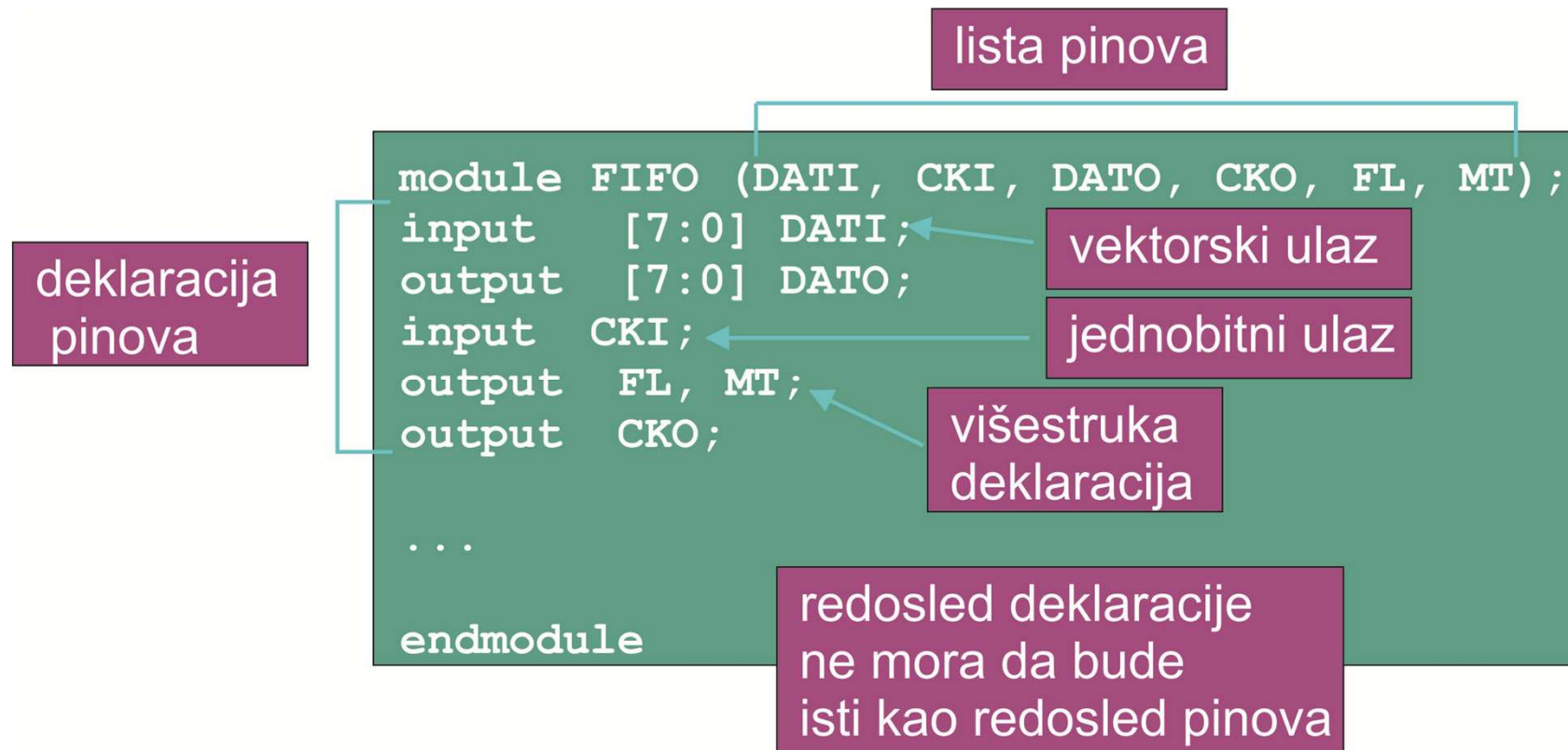
- Informacija ulazi i izlazi iz modula putem *pinova*
- *Pinovi* mogu biti samo bitovi ili vektori
  - Ne integer, real, ni time
- Sintaksa:

```
module <name>({<name>,});  
[input  [<size>]  {<name>,};]  
[output [<size>]  {<name>,};]  
[inout  [<size>]  {<name>,};]  
  
{<module_items>}  
  
endmodule
```

Pinovi modula

- Primer:

in, out i inout su u proizvoljnom redosledu

Pinovi modula

- Uputstvo:

2. deklarirati
u istom
redosledu

```
module FIFO (DATI, CKI, DATO, CKO, FL, MT);  
input [7:0] DATI;  
input CKI;  
output [7:0] DATO;  
output CKO;  
output FL;  
output MT;  
  
...  
  
endmodule
```

1. grupisati portove

In

Out

Flags

3. jedna deklaracija
po iskazu

4. ležaj u tabularnom
formatu

Pinovi modula

- Pinovi su wires
- Mogu da se redefinišu
- Primer:

veličina i
indeksi moraju
da se poklapaju

```
module FIFO (DATI, CKI, DATO, CKO, FL, MT);  
input  [7:0] DATI;  
input          CKI;  
output [7:0] DATO;  
output          CKO;  
output          FL;  
output          MT;  
  
wire [7:0] DATI;  
wire      FL, MT;  
  
endmodule
```

redefinisani
wire pinovi

Pinovi modula

- Output pinovi mogu da se deklarišu kao *reg*
- Kreira se implicitni continuous assignment sa nultim kašnjenjem između reg i output pina
- Omogućava dodeljivanje output pinovima
- Primer:

može se dodeliti direktno 'Q'

```
module M(Q);  
output Q;  
  
reg Q;  
  
endmodule;
```

ekvivalentno sa:

```
module M(Q_out);  
output Q_out;  
  
reg Q;  
assign Q_out = Q;  
  
endmodule;
```

Pinovi modula

- Primer:

```
module FIFO (DATI, CKI, DATO, CKO, FL, MT);  
input  [7:0] DATI;  
input          CKI;  
output [7:0] DATO;  
input          CKO;  
output         FL;  
output         MT;
```

izlaz deklarisan
kao višebitni reg

```
wire [7:0] DATI;  
wire [7:0] DATO;  
wire          FL, MT;
```

izlazi deklarisan
kao jednobitni wire

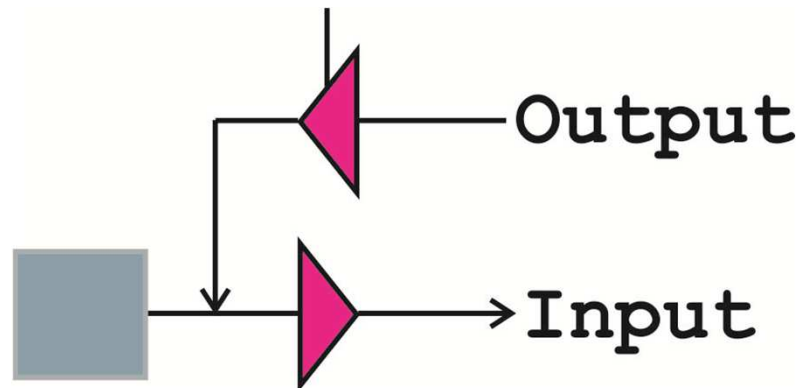
```
endmodule
```

veličina i
indeksi moraju
da se poklapaju

u novijim standardima je moguće odmah deklarirati wire i reg

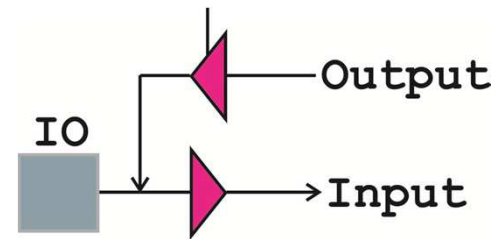
Inout

- Inout pinovi su wires
  - ne može im se direktno dodeliti
- Mora se koristiti continuous assignment da bi se pobudila 'out' komponenta signala
- Analogno sa I/O pad strukturom

Inout

- Može se isključiti 'out' komponenta signala dodeljivanjem 'bz u:
  - continuous assignment-u
  - u reg assignment-u
- Primeri:


```
assign IO = (CS == 1'b1) ?  
           Q : 1'bz;  
  
always @(...)  
begin  
    Q <= <expr>;  
end
```

```
assign IO = Q;  
  
always @(...)  
begin  
    if (CS == 1'b1) Q <= <expr>;  
    else             Q <= 1'bz;  
end
```


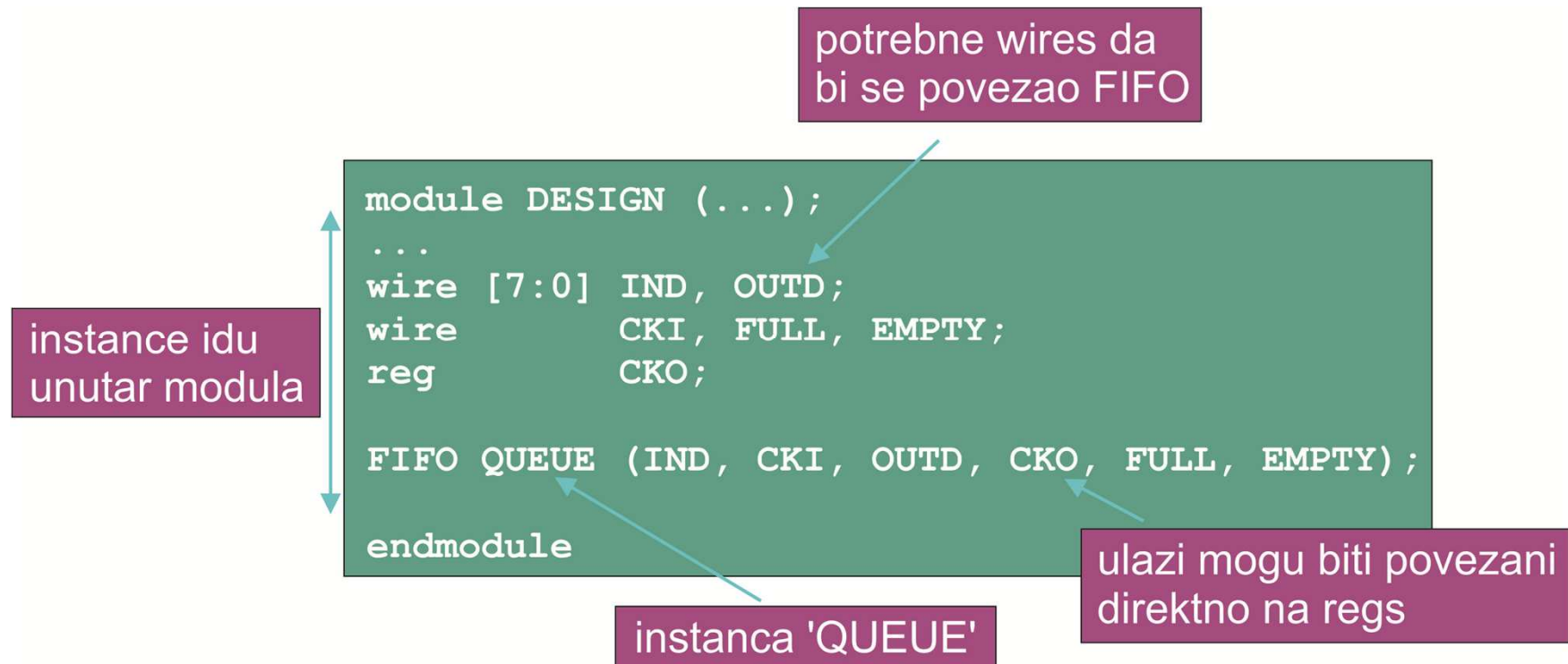
Instanciranje

- Podmoduli se koriste tako što se instanciraju u modul višeg nivoa
- Pinovi se povezuju za wires
- Ulazni pinovi mogu biti povezani direktno na reg
  - kreira se implicitni continuous assignment sa nultim kašnjenjem
- Wires koje se ne poklapaju se odbacuju ili popunjavaju nulama
- Sintaksa:

```
<module-name> <instance-name>  
  ({ [.<pin-name> (<wire-name> [ ] ) ] , } ) ;
```

Instanciranje

- Veze se prave u skladu sa redosledom pinova
- Primer:

Instanciranje

- Povezivanje može da se vrši u odnosu na ime pina
- Primer:

redosled
nije bitan

```
module DESIGN (...);  
...  
wire [7:0] IND, OUTD;  
wire      CKI, FULL, EMPTY;  
reg       CKO;  
  
FIFO QUEUE (.CKO (CKO),  
            .DATO (OUTD),  
            .FL (FULL),  
            .MT (EMPTY));  
  
endmodule
```

ime pina

ime wire

Instanciranje

- Pinovi mogu da budu ostavljeni nepovezani
- Ulazi i inouts se onda pobuđuju visokom impedansom
- .CKI() ne povezujemo pin jer nećemo da ga koristimo. Možemo i da ga potpuno izostavimo (kao MT)

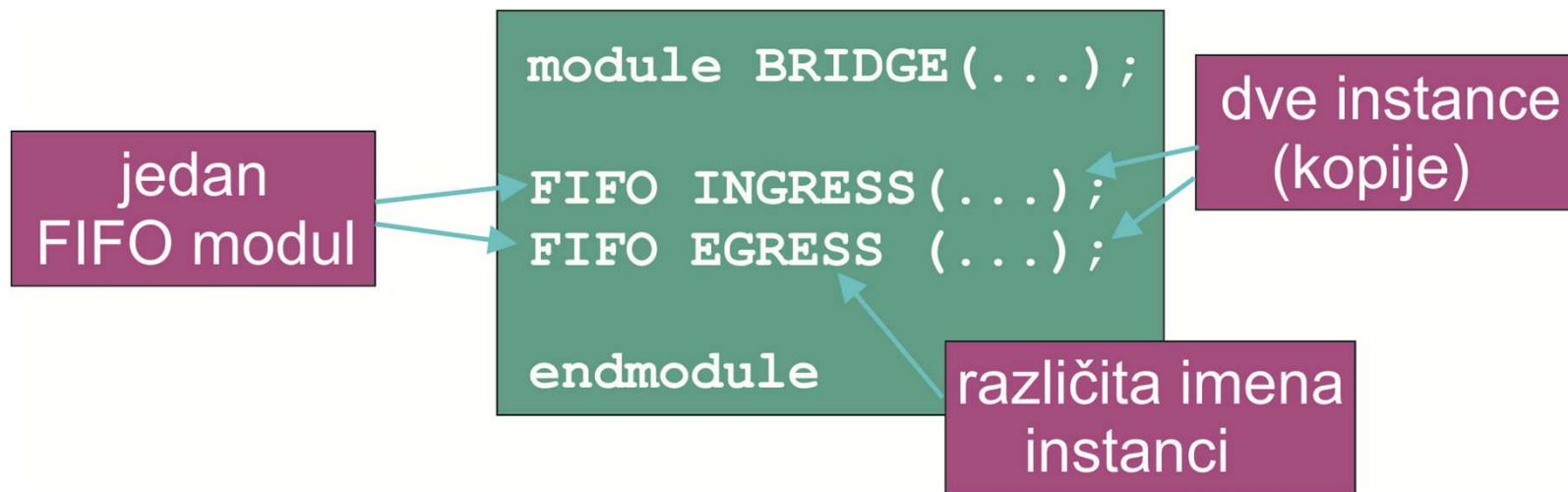
- Primer:

'CKI' i 'MT' su nepovezani

```
FIFO POSITION (IND , , OUTD , CKO , FULL) ;  
  
FIFO NAMED ( .CKO (CKO) , .CKI ( ) ,  
             .DATO (OUTD) , .DATI (IND)  
             .FL (FULL) ) ;
```

Instanciranje

- Modul može biti instanciran više nego jednom
- čuva se samo jedna source kopija
- koristi se onoliko kopija koliko je potrebno u simulaciji
- Primer:

Vremenska skala (Timescale)

Timescale

- Do sada smo kašnjenja specificirali kao vremenske jedinice bez oznake za jedinicu
- Šta ako različiti moduli imaju različit pojam o tome šta je vremenska jedinica?
- Primer:

10ns

```
module INV(I, O);  
input I;  
output O;  
  
assign #10 O = I;  
endmodule
```

```
module TOP;  
reg I;  
wire O;  
  
INV DUT(.I(I), .O(O));  
initial  
begin  
    I = 1'b0;  
    #2; ← 2us  
    $write("O = %b\n", O);  
end  
endmodule
```

Timescale

- Rešenje: *timescale* direktiva
- Utiče na interpretaciju vremenskih jedinica u modulima koji idu posle nje
- Mora biti van modula

- Sintaksa:

```
`timescale <scale> / <precision>
```

- Primer:

```
`timescale 1 ns / 100 ps
```

1, 10 ili 100

s, ms, us, ns, ps ili fs

Timescale

- Primer:

```
`timescale 1ns/1ns
module INV(I, O);
input I;
output O;

assign #10 O = I;
endmodule
```

10ns

```
`timescale 1us/1us
module TOP;
reg I;
wire O;

INV DUT(.I(I), .O(O));
initial
begin
    I = 1'b0;
    #2;
    $write("O = %b\n", O);
end
endmodule
```

2us

Timescale

- Simulacija koristi najmanju od specificiranih preciznosti u svim `timescale direktivama
- Vrednosti kašnjenja su zaokružena na preciznost vremenske skale modula
- Neki simulatori se usporavaju sa povećavanjem odnosa scale i precision
  - izbegavati preveliku preciznost

Timescale

- Pitanje: koje su apsolutne vrednosti vremena?

Timescale:	1ns/10ps	100ps/100ps
#1	1.00ns	100ps
#1.5	1.50ns	200ps
#1.555	1.56ns	200ps
#0	0.00ns	0ps
#(1.0/3)	0.33ns	0ps

Timescale

- Pitanje: Kako modelovati takt generator sa faktorom ispune od 50% i periodom od 15ns?

Prvo rešenje:

```
`timescale 1ns/1ns
always
begin
#(15/2);
CK <= ~CK;
end
```

integer se deli
kašnjenje 7ns.
perioda takta je 14ns

Timescale

- Pitanje: Kako modelovati takt generator sa faktorom ispune od 50% i periodom od 15ns?

Drugo rešenje:

```
`timescale 1ns/1ns
always
begin
#(15.0/2);
CK <= ~CK;
end
```

kašnjenje zaokruženo na 8ns.
perioda takta je 16ns

Timescale

- Pitanje: Kako modelovati takt generator sa faktorom ispune od 50% i periodom od 15ns?

Treće rešenje:

```
`timescale 1ns/100ps  
always  
begin  
#(15.0/2);  
CK <= ~CK;  
end
```

povećana preciznost
simulacija se usporava

Najtačnije rešenje

Timescale

- Pitanje: Kako modelovati takt generator sa faktorom ispune od 50% i periodom od 15ns?

Četvrto rešenje:

```
`timescale 1ns/1ns
always
begin
#7;
CK <= 1'b1;
#8;
CK <= 1'b0;
end
```

ukoliko nije neophodan
faktor ispune od baš 50%

Brzina simulacije
se ne smanjuje

Timescale

- Direktive kompajlera deluju na source fajlove
  - moduli mogu da naslede neočekivani timescale
- Uputstvo: koristiti `timescale direktivu pre svakog modula

Timescale za M2 zavisi od redosleda kompajliranja

```
`timescale 1ns/1ns  
module M1;  
endmodule;
```

```
module M2;  
endmodule;
```

1ns

```
`timescale 1ps/1ps  
module M3;  
endmodule;
```

```
`timescale 1ns/1ns  
module M1;  
endmodule;
```

```
`timescale 1ps/1ps  
module M3;  
endmodule;
```

1ps

```
module M2;  
endmodule;
```


Predefinisane vremenske funkcije

- **\$time**
  - vraća trenutno vreme simulacije kao integer broj u tekućoj vremenskoj skali
- **\$realtime**
  - vraća trenutno vreme simulacije kao realni broj u tekućoj vremenskoj skali i punoj preciznosti

- Primer:

```
THEN = $time;  
...  
if ($time - THEN < SETUP) begin  
    $write("Setup violation\n");  
end
```

Prikazivanje vremena

- Primer: Vreme simulacije je 1450ps

Timescale: 1ns/10ps 100ps/100ps

```
$write("%0d\n", $time);
```

1

15

```
$write("%1.3f\n", $realtime);
```

1.450

14.500

ns? ps? ms?
jedinice se ne prikazuju

- Mogla bi da se doda jedinica kao string

Prikazivanje vremena

- Moguće je globalno podesiti kako se vreme prikazuje
  - Koristi se '%t' marker u formatu za prikazivanje
- Sintaksa:

```
$timeformat (<magnitude>, <precision>,  
            <suffix>, <width>);
```

Magnitude

0
-3
-6
-9
-12
-15

Scale

seconds
milliseconds
microseconds
nanoseconds
picoseconds
femtoseconds

Prikazivanje vremena

- Primer: Vreme simulacije je 1450ps

```
`timescale 1ns/100ps  
$write("%t\n", $realtime);
```

```
$timeformat(-9, 3, " ns", 10);
```

1.450ns

```
$timeformat(-9, 3, " ps", 10);
```

1.450ps

```
$timeformat(-12, 3, " ps", 10);
```

1450.000ps

```
$timeformat(-9, 0, " ns", 10);
```

1ns

Parametri

Parametri

- Zadatak: napisati Verilog module za 1-bitni sabirač, 2-bitni sabirač,..., i 32-bitni sabirač, i još sabirača koji budu potrebni
- Jedan pristup:

add1.v

```
module ADD1(A, B, S);  
input A, B;  
output S;  
  
assign S = A + B;  
  
endmodule
```

add2.v

```
module ADD2(A, B, S);  
input [1:0] A, B;  
output [1:0] S;  
  
assign S = A + B;  
  
endmodule
```

ponoviti za
ADD3,..., ADD32

Parametri

- Bolji pristup: modelovati N -bitni sabirač
  - definisati N kao parametar

parametri mogu da zamene bilo koju brojnu vrednost

addN.v

```
module ADDN(A, B, S);  
    parameter N = 1;  
  
    input  [N:1] A, B;  
    output [N:1] S;  
  
    assign S = A + B;  
  
endmodule
```

default-na vrednost ukoliko je korisnik ne prebriše

Parametri

- Parametri mogu biti prebrisani različitim vrednostima za svaku instancu
  - jedna fizička kopija modula u fajl sistemu
  - mnogo logičkih kopija u simulaciji
    - po jedna za svaku instancu

• Sintaksa #1:

```
<module-name> #({param-value,})  
  <instance-name> ({connection,});
```

• Sintaksa #2:

```
defparam  
  {<instance-name>.<param-name>  
    = <param-value>,};
```


Parametri

- Primer:

```
ADDN #(3) U0 (A, B, X);  
ADDN #(32) U1 (OP1, OP2, ACC);
```

```
ADDN U0 (A, B, X);  
ADDN U1 (OP1, OP2, ACC);  
  
defparam U0.N = 3;  
defparam U1.N = 32;
```

ekvivalentni
modeli

Parametri

- Primer:

može se koristiti
parametar za
podešavanje parametara
na nižem nivou

```
module ADD3N(A, B, C, S);  
parameter N = 1;  
  
input [N:1] A, B, C;  
output [N:1] S;  
  
wire [N:1] X;  
  
ADDN #(N) U0(A, B, X);  
ADDN #(N) U1(X, C, S);  
  
endmodule
```

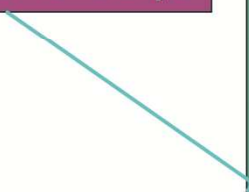
samo pozicioni.
oslanja se na parametar
u redosledu deklarisanja

Parametri

- Primer:

```
module ADD3N(A, B, C, S);  
parameter N = 1;  
  
input  [N:1] A, B, C;  
output [N:1] S;  
  
wire [N:1] X;  
  
ADDN U0 (A, B, X);  
ADDN U1 (X, C, S);  
  
defparam  
    U0.N = N;  
    U1.N = N;  
  
endmodule
```

nezavisno od
redosleda deklarisanja

moguće je podesiti
parametre za mnogo
instanci u istom *defparam*

Primitive

Primitive

- Primitive su ugrađene u predefinisane module
- Mogu da imaju bolje performanse u simulaciji nego model na nivou gejtova koji koristi modele gejtova
- Mogu da koriste ime instance (preporučeno)
- Koriste jednobitne pinove
- Koriste samo poziciono povezivanje
  - redosled portova je uvek output(s), input(s), i enable

Primitive

- Primitive sa N ulaza
  - and, nand, or, nor, xor, xnor
- Sintaksa:

```
<primitive> [<instance-name>]  
  (<output>, {<input>,});
```

- Primeri:

```
and U0 (Z, A, B);  
xor (EVEN, DATA[0], DATA[1], DATA[2], DATA[3],  
     DATA[4], DATA[5], DATA[6], DATA[7]);
```

```
xor U1 (EVEN, DATA);
```

greška ako je DATA vektor
(odseca na DATA[0])

Primitive

- Primitive sa N izlaza
  - buf, not
- Sintaksa:

```
<primitive> [<instance-name>]  
  ({<output>, } <input>);
```

- Primeri:

```
buf (OUT, IN);  
not N0 (OUT1, OUT2, OUT3, IN);
```

raspodeliti opterećenje
na izlaze invertora

- Napomena: koristiti samo jedan izlaz

Primitive

- 3-state primitive
  - bufif0, bufif1   neinvertujući enabled low/high
  - notif0, notif1   invertujući enabled low/high

• Sintaksa:

```
<primitive> [<instance-name>]
              (<output>, <input>, <enable>);
```

• Primeri:

```
bufif1 PAD (O, I, EN);
```

```
assign O = (EN) ? I : 'bz;
```

bolje
radi sa 32 bita

Primitive

- Pull tranzistorske primitive
  - pullup, pulldown
- Sintaksa:

```
<primitive> [<instance-name>] (<output>);
```

- Primeri:

```
pullup (BUS);
```

```
assign (pull1, pull0) BUS = -1;
```

identična funkcionalnost
radi sa do 32 bita

Primitive

- Po defaultu, primitive imaju nulto kašnjenje
- Moguće je specificirati rise, fall i turn-off kašnjenje
- Inercioni model kašnjenja
- koristi se vremenska skala instanciranog modula
- Sintaksa:

```
<primitive>  
  [#(<rise>[, <fall>[, <off>]])]  
  [<instance-name>  
  ({<output>,} {<input>,} [<enable>]);
```

Primitive

- Primeri:

```
buf #5 (0, I);
```

```
buf #(5, 6) (0, I);
```

```
buf #(5, 6, 7) (0, I);
```

```
bufif1 #5 (0, I);
```

```
bufif1 #(5, 6, 7) (0, I);
```

```
bufif1 #(5, 6) (0, I);
```

izlazni prelaz

rise	fall	off
5	5	na

5	6	na
---	---	----

sintaksna greška

5	5	5
---	---	---

5	6	7
---	---	---

5	6	5
---	---	---

najmanje kašnjenje za nespacificirane prelaze

Primitive

- Moguće je definisati svoju primitivu
- Zove se „User Defined Primitive“ (UDP)
- Korisno je za modelovanje ćelija u biblioteci
  - npr. definisati primitivu D FF